

Utfordringer og tiltak for bærekraftsrapportering og verdikjedeinformasjon

Dette notatet er utarbeidet av Construction City Cluster, i samarbeid med representanter fra medlemsbedriftene Veidekke ASA, Storm Aqua AS og AF Gruppen. Formålet er å skape oversikt over **utfordringene og mulige samarbeidstiltak innen bærekraftsrapportering** i norsk bygg- og anleggssektor.

Oppsummering

I 2023 innførte EU direktivet *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD), som gjør bærekraftsrapportering obligatorisk for alle bedrifter i årene fremover. Rapporteringen krever at virksomheter samler og publiserer ESG-data (miljø, sosiale forhold og økonomisk styring), med frister som gradvis innføres fra 2024 til 2027. Dataene skal samles i henhold til European Sustainability Reporting Standards (ESRS) og omfatte hele verdikjeden, inkludert leverandører.

En workshop arrangert av Construction City Cluster i juni 2024, fremhevet usikkerhet i bransjen rundt de nye kravene. Bedrifter står overfor utfordringer knyttet til ressursbruk, kompetanse, datainnhenting og manglende standardisering. På workshopen ble det identifisert fire hovedområder for tiltak: ressurser og samhandling, kompetanse og kunnskap, data og informasjon, samt standardisering og krav.

Anbefalte tiltak inkluderer å etablere nettverk for erfaringsdeling, utvikle felles maler og veiledere, samarbeide om pilotprosjekter, samt å forbedre datakvalitet og automatisering av prosesser. Målet er å effektivisere bærekraftsrapporteringen, og sikre at både små og store bedrifter kan overholde kravene uten unødvendig ressursbruk.

Innhold

CCC-notat	1
Utfordringer og tiltak for bærekraftsrapportering og verdikjedeinformasjon	1
Oppsummering	2
Innhold	2
Hva er bærekraftsrapportering?	3
Bakgrunn og workshop	4
Utfordringer og mulige tiltak i bærekraftsrapportering	4
Opplegg for workshopen	4
Tema A: Ressurser og samhandling	5
Tema B: Kompetanse & kunnskap	6
Tema C: Data & informasjon	8
Tema D: Standardisering & krav	10
Oppsummering av tiltak	11
Veien videre	12

Hva er bærekraftsrapportering?

Bedrifter har på eget initiativ rapportert bærekraftdata relatert til «miljømessige, sosiale og styringsmessige forhold» (Environmental, Social and Governance - ESG). For større selskaper har allerede EUs regnskapsdirektiv og den norske åpenhetsloven stilt krav til rapportering. I 2023 innførte EU direktivet Corporate Sustainability Reporting Directive (**CSRD**), som betyr at det fremover vil bli et krav for både store og små virksomheter.

Med CSRD skal måltall for ESG samles og publiseres elektronisk i bedriftens årsberetning. Reglene for krav om rapportering vil bli innført gradvis på følgende måte:¹

- **Børsnoterte bedrifter og bedrifter med flere enn 500 ansatte** må utføre bærekraftsrapportering for regnskapsåret 2024 (rapporteres i 2025). Bedrifter som overskrider to av tre terskelverdier på balansedagen vil være omfattet av regelverket (på foretaks- eller konsernnivå):
 - Balansesum: 290 millioner kroner
 - Salgsinntekter: 580 millioner kroner
 - Gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 500 årsverk
- **Store bedrifter eller konsern med over 250 ansatte** må utføre bærekraftsrapportering for året 2025 (rapporteres i 2026)
- **Små og mellomstore børsnoterte selskaper (SMB'er)** må utføre bærekraftsrapportering for året 2026 (rapporteres i 2027).

EUs taksonomi for grønn finans og det kommende direktivet for aktsomhetsvurdering vil også påvirke bransjens behov for bærekraftdata og -rapportering.

Hva skal rapporteres?

Bærekraftsrapportering stiller krav om at virksomheter skal ta utgangspunkt i en dobbel vesentlighetsanalyse ved gjennomføring av sin bærekraftsrapportering, og gjennom dette rapportere på vesentlige bærekrafttemaer (ESG)²:

- **Miljø** – for eksempel CO₂-utslipp, bruk av råvarer, energi, vann, avfall og biologisk mangfold
- **Sosiale forhold** – for eksempel menneskerettigheter, arbeidsmiljø, sikkerhet, personvern, lokalsamfunn, opplæring og utdanning
- **Økonomiske forhold/eierstyring** – for eksempel styresammensetning, transparens, politikk for å unngå korrupsjon og skatteplanlegging.

CSRD stiller krav til at det rapporteres i tråd med nye standarder for bærekraftsrapportering, ESRS (European Sustainability Reporting Standards). Som en del av rapporteringen skal rapporteringspliktige bedrifter også legge frem bærekraftdata for sin verdikjede. Det betyr at rapporteringspliktige bedrifter må hente inn bærekraftdata fra sine leverandører.

¹ NHO (2024). "De nye EU-reglene om rapportering om bærekraft". <https://www.nho.no/tema/barekraftig-utvikling/artikler/de-nye-eu-reglene-om-rapportering-om-barekraft/>

² NHO (2024). «Bærekraftsrapportering: Treffer nye krav små og mellomstore bedrifter?» <https://www.nho.no/tema/barekraftig-utvikling/artikler/barekraftsrapportering/>

Bakgrunn og workshop

Usikkerhet pga. nye krav: Våren 2024 mottok Construction City Cluster en henvendelse fra et av medlemmene, som ønsket å sette søkelys på utfordringene ved økte rapporteringskrav. I bransjen oppleves det usikkerhet knyttet til bærekraftsrapportering. CSRD-rapporteringspliktige bedrifter skal gjennom en dobbel vesentlighetsanalyse³ både finne frem til deres vesentlige påvirkning på mennesker og miljø, samt finansiell vesentlighet for virksomhetene. Deretter hente inn data fra verdikjeden for disse forholdene.

Behov for samarbeid: Ulike bedrifter vil derfor ha behov for å hente inn ulike data på ulike måter, fordi de har ulike forhold de skal belyse og ulike måter å arbeide på. I tillegg er det uklare retningslinjer for hvordan data og informasjon innhentes og behandles, samt hvilke typer av data som skal innsamles. Dette kan potensielt resultere i en kraftig øking av tidsbruk på rapportering og det er en problemstilling som ikke bare angår den enkelte bedrift, men også hele bygg- og anleggssektoren. Flere aktører jobber med bærekraftsrapportering, men løsningene må skapes på tvers av verdikjeden og bedriftsstørrelse, og det er derfor initiativet har relevans for klyngefellesskapet.

Stake ut veien til en ny løsning: Derfor valgte Construction City Cluster i juni 2024 å avholde en workshop, hvor medlemmene i klyngen kunne komme med innspill til hvordan vi i fremtiden gjør bærekraftsrapportering til en mer overkommelig oppgave for bedriftene. På workshopen deltok 18 representanter fra 15 bedrifter. Personene representerte store så vel som små bedrifter, og deltakerne representerte bredden i bygg- og anleggssektoren, som alle har ulike perspektiver på utfordringene med fremtidens bærekraftsrapportering.

På workshopen ble deltakerne bedt om å beskrive utfordringer med bærekraftsrapportering og mulige tiltak som kan effektivisere relevante prosesser. Innspillene fra workshopen vil bli gjennomgått i de følgende avsnittene.

Utfordringer og mulige tiltak i bærekraftsrapportering

Opplegg for workshopen

Deltakerne på workshopen ble inndelt i grupper, og første oppgave var individuelt å beskrive «**Hva ser du som de største utfordringene med bærekraftsrapportering i din organisasjon?**» på post it-lapper. Derneft skulle hver av gruppene utvelge tre lapper, som de synes var de viktigste utfordringer å sette søkelys på.

I neste del av workshopen ble deltakerne bedt om (på bakgrunn av arbeidet med utfordringer) å beskrive «**Hvilke tiltak kan vi som nettverk gjøre for å lette arbeidet med bærekraftsrapportering?**». Igjen ble deltakerne bedt om å prioritere lappene i fellesskap og dele disse med de øvrige deltakerne.

³ Selskap som er pliktig å rapportere etter CSRD skal gjennom en dobbel vesentlighetsanalyse identifisere vesentlige rapporteringstemaer. Prinsippet om dobbel vesentlighet er sentralt i de nye rapporteringskravene og standardene fra EU. Det doble vesentlighetsperspektivet har to dimensjoner: vesentlig påvirkning og finansiell vesentlighet. Et bærekraftstema anses som vesentlig dersom det oppfyller kriteriene for en eller begge dimensjoner. Et bærekraftstema er vesentlig fra et **påvirkningsperspektiv** når virksomheten påvirker, faktisk eller potensielt, temaet positivt eller negativt og påvirkningen er vesentlig. Et bærekraftstema er vesentlig fra et **finansielt perspektiv** dersom det utløser, eller sannsynligvis vil utløse, betydelige økonomiske konsekvenser for virksomheten.

Arbeidet resulterte i **fire overordnede tematikker**, hvor utfordringer og tiltak går igjen:

- A. Ressurser & samhandling
- B. Kompetanse & kunnskap
- C. Data & informasjon
- D. Standardisering & krav.

I avsnittene under vil utfordringer til hver tematikk bli beskrevet og mulige tiltak til hver av disse vil bli belyst.

Tema A: Ressurser og samhandling

Flere av gruppene pekte på at det i fremtiden vil kreve langt flere ressurser på rapportering enn i dag. Dette gjelder både i form av **arbeidstid** (ansatte som skal innhente data og utføre rapportering), men også ressurser i form av nye **systemer** og **arbeidsmetoder**. Det sees som en utfordring at de nye krav medfører nye måter å jobbe på, og denne omstillingen vil ta tid og kreve investeringer. For de store bedriftene vil det være nødvendig å ansette flere ansatte til å utføre dette arbeidet, og i de mindre bedriftene vil rapportering i fremtiden bli en større del av arbeidsoppgavene. Alternativt vil det bli behov for å leie inn eksterne konsulenter.

Struktureringen av prosesser for **rapportering mellom bedriftene** varierer, og det er derfor en stor risiko for at det brukes unødvendige ressurser på ineffektive prosesser. For å redusere bruk av ressurser (menneskelige og andre type investeringer), må de etableres **felles prosedyrer og standarder**, som skaper en klar struktur for bedriftene. En del av utfordringene relatert til ressurser og samhandling kan med fordel løses i fellesskap som bransje.

Tiltak A-1: Etablere nettverk for bærekraftsrapportering og bærekraftstrategi

Ved å etablere et felles nettverk, vil det være mulig for medlemmer i klyngen å dele erfaringer og utfordringer i arbeidet med rapportering. I nettverket kan bedrifter eksempelvis dele erfaringer om hvordan effektiv datainnhenting etableres, hvordan høy datakvalitet sikres eller hvordan bærekraftsrapportering kan bidra til å skape et godt grunnlag for utarbeidelsen av bærekraftstrategi for den enkelte bedrift. Et felles nettverk kan bli en forlengelse av bedriftenes egen innsats i bærekraftsrapporteringen og bidra til å oppnå økt kvalitet i bransjen.

Anbefaling: Det etableres et nettverk i regi av CCC, hvor medlemmene tar eierskap over nettverkets utforming og virke, og anvender CCC som plattform til å skape aktiviteter som kommer medlemsmassen til gode.

Tiltak A-2: Utvikle felles veiledere og maler for bransjen

Utvikling av felles veiledere og maler kan skape standardiserte prosesser for bedriftene. Ved å følge en veileder eller mal som steg for steg leder bedriftene gjennom rapporteringen kan man sikre at alle nødvendige krav blir oppfylt, og malen vil gjøre prosessen for bedriftene mer oversiktlig.

Anbefaling: Det skapes felles veiledere for bygg- og anleggssektoren. Dette kan gjøres i regi av CCC, men bør utvikles og drives av medlemmer og i samarbeid med relevante aktører.

Tiltak A-3: Etablere pilotsamarbeid mellom store, mellomstore og små bedrifter

På sikt vil det være mulig å opprette pilotprosjekter som involverer bedrifter av ulik størrelse og fra ulike dele av verdikjeden (eks. entreprenør, leverandør, boligutvikler mv.). Pilotprosjekter kan ha forskjellige formål, men i denne sammenhengen kan det gi mening å etablere et fellesprosjekt som fokuserer på utvikling av effektive prosesser og prosedyrer innen ulike deler av verdikjeden. Dokumentasjon av «beste praksis» innen ulike områder kan være nyttig både for rapporteringspliktige bedrifter og leverandører i verdikjeden.

Anbefaling: CCC anvendes som plattform av medlemmene for utvikling av felles, tverrgående pilotprosjekter, som kan skape sammenheng mellom innsatsen hos ulike aktører.

Tiltak A-4: Hente inn erfaringer fra andre næringer og internasjonale erfaringer

De nye kravene til bærekraftsrapportering under CSRD-direktivet gjelder for alle EU-medlemsland, noe som betyr at mange bedrifter og organisasjoner i Europa utvikler metoder for effektiv rapportering. Dette gir en verdifull mulighet for den norske byggenæringen til å lære av og tilpasse disse metodene til norske forhold. Ved å samarbeide med aktører fra andre næringer og internasjonale partnere, kan vi dra nytte av deres erfaringer og beste praksis.

Anbefaling: CCC bør bruke sin posisjon som et samlingspunkt for den norske byggenæringen til å etablere relasjoner med andre næringer og internasjonale aktører som jobber med bærekraftsrapportering. Dette kan inkludere deltakelse i internasjonale konferanser, workshops og nettverk, samt å invitere eksperter til å dele sine erfaringer med klyngemedlemmene.

Tiltak A-5: Samarbeid med andre norske klynger rundt CSRD

Norge har et omfattende nettverk av næringsklynger som arbeider med næringsutvikling innen ulike bransjer. Det er et stort potensial for å samarbeide med disse klyngene om bærekraftsrapportering, noe som kan bidra til å styrke innsatsen og unngå duplisering av arbeid. Ved å dele erfaringer og ressurser kan vi utvikle mer effektive og standardiserte rapporteringsprosesser.

Anbefaling: Administrasjonen i CCC bør ta initiativ til dialog med andre norske næringsklynger for å forstå deres tilnærminger til bærekraftsrapportering. Dette kan føre til etablering av felles initiativer og prosjekter på tvers av sektorer, som kan støtte opp under aktivitetene i tiltak A-4 og bidra til en mer koordinert innsats nasjonalt.

Tema B: Kompetanse & kunnskap

Nye krav til bærekraftsrapportering fordrer ny kompetansen i bedriftene og i markedet. Bedriftene har ikke tidligere vært vant til å rapportere i det omfanget som det nå stilles krav om, og det betyr at **kompetanse- og kunnskapsnivået må økes kraftig på kort tid**. Dette stiller krav til de ansatte som skal utføre rapporteringen, og bedriftene som må etterspørre andre typer av kompetanse i markedet.

Bedriftene inneholder kompetanse og kunnskap om bærekraftdata og -rapportering på ulike nivåer. De store bedriftene har typisk et team eller en avdeling som jobber inngående med dette temaet, mens de **mellomstore og små bedriftene ofte bare har enkelte medarbeidere** som er ansvarlig for

rapporteringen. Derfor kan kunnskap både finnes internt i bedriftene, men også plasseres eksternt i form av nettverk, portaler eller andre støttefunksjoner.

Tiltak B-1: Utvikle felles onlineportal for kunnskapsdeling

En felles onlineportal for kunnskapsdeling om bærekraftsrapportering kan bidra til å skape en økt fellesforståelse av prosedyrer, arbeidsmetoder og fremgangsmåter i bransjen. Gjennom en slik portal vil medarbeidere i bedriftene kunne få tilgang til informasjon om bærekraftsrapportering, bli kjent med «beste praksis» og bli oppdatert på den nyeste utvikling i bransjen.

Anbefaling: En felles onlineportal kan skape bedre oversikt over initiativer og utvikling innen bærekraftsrapportering. En onlineplattform kan med fordel etableres, men det anbefales, at utviklingen av denne tenkes sammen med andre initiativer (eks. beste praksis og nettverk). Det må også undersøkes om det finnes eksisterende portaler.

Tiltak B-2: Utvikle eksempelsamling med beste praksis

For å synliggjøre gode eksempler og effektive prosesser, kan det med fordel utvikles en samling av beste praksis. Dette kan ledes av bedrifter som allerede har erfaringer med å rapportere på bærekraft, og i takt med at flere (mindre) bedrifter også må rapportere kan samlingen utvides. Denne metoden gjør det mulig for bedriftene å la seg inspirere av andre i bransjen som har laget effektive prosesser.

Anbefaling: Medlemmer med erfaring og kompetanse samles om å utvikle en eksempelsamling hvor beste praksis kan deles. CCC kan bidra med formidling, rådgivning om ekstern finansiering og formalisering av prosjektgruppe. Dette kan kobles til utvikling av nettverk (tiltak A-1).

Tiltak B-3: Samarbeid om utvikling av kompetanse

For å sikre at rett kompetanse finnes i markedet, er det viktig å skape tette bånd mellom kompetanseaktører og bedrifter. Utdanningsinstitusjonene, kursaktører og andre kompetanseformidlere har en interesse av å utvikle kompetansen som markedet etterspør, og særlig innen bærekraftsrapportering er det et potensial ved å ha tett dialog mellom partene. Kompetanse kan utvikles gjennom kurs, fulltidsstudier, etterutdanning mv. Det vil også være mulig å hente inn informasjon til bærekraftarbeidet i Construction City Cluster, og anvende erfaring fra annet kompetansearbeid i klyngen.

Anbefaling: Medlemmer i CCC tar initiativ til utvikling av nødvendig kompetanse i samarbeid med relevante aktører. CCC kan være fasilitator i spillet mellom virksomheter som etterspør kompetanser og dem som leverer kompetanse.

Tiltak B-4: Anvende studenter i arbeidet med bærekraftsrapportering

Masterstudenter kan spille en viktig rolle i arbeidet med CSRD-rapportering ved å bidra med oppdatert kunnskap og forskningskapasitet. Gjennom samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og private bedrifter i klyngen, kan masterstudenter skrive oppgaver og gjennomføre prosjekter som fokuserer på ulike aspekter av bærekraftsrapportering. Dette kan inkludere alt fra datainnsamling og analyse til utvikling av rapporteringsmetoder og verktøy.

Anbefaling: Det anbefales å etablere et formelt samarbeid mellom bedrifter og relevante utdanningsinstitusjoner som er medlemmer i klyngen. Dette kan gjøres ved å opprette en ordning hvor bedrifter i klyngen kan delta som respondenter i masterprosjekter relatert til CSRD-rapportering. Bedriftene kan dra nytte av studentenes arbeid, mens studentene får verdifull erfaring og innsikt i bransjen.

Tiltak B-5: Skape oversikt over eksisterende initiativer innen bærekraftsrapportering

For å unngå duplisering av innsats og ressurser, er det viktig å ha en klar oversikt over eksisterende initiativer innen bærekraftsrapportering. Dette inkluderer prosjekter og tiltak som allerede er igangsatt av andre organisasjoner som eksempelvis Grønn Byggallianse og Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg eller andre. En slik oversikt vil bidra til å identifisere synergier og samarbeidsmuligheter, samt sikre at nye initiativer bygger videre på eksisterende arbeid.

Anbefaling: Det anbefales å gjennomføre en kartlegging av eksisterende initiativer innen bærekraftsrapportering. Dette kan gjøres ved å opprette en database eller et register som oppdateres jevnlig. CCC kan ta ansvar for å koordinere denne kartleggingen og sørge for at informasjonen er tilgjengelig for alle klyngemedlemmer. Dette vil bidra til en mer effektiv og koordinert innsats i arbeidet med bærekraftsrapportering.

Tema C: Data & informasjon

Når det kommer til data og informasjon, sees en rekke utfordringer som barrierer for effektiv rapportering. Først og fremst finnes utfordringer relatert til mengden av miljø- og klimadata som i dag finnes hos bedriftene. Hvis bærekraftsrapporteringen skal skape grunnlag for å kunne anvendes i bærekraftstrategiene og oppfylle kravene i CSRD/ESRS, må den **rette data være til stede og dataen skal være presis**.

En del av den data som i dag finnes om miljø og klima hos bedriftene er basert på estimer ut fra gjennomsnittsberegninger og anslag, hvilket gir grovestimer og ikke nøyaktige verdier. Derfor **må datakvaliteten økes**, så bedriftene i fremtiden vet nøyaktig hvilket utslipp hvert produkt, komponent og tjeneste utleder. Dette er ikke en enkel oppgave, men det er nødvendig å ha data av høy kvalitet, hvis dataen skal anvendes til å redusere utslipp og ressursbruk i fremtiden. Det er også en pågående modningsprosess for å sikre høy kvalitet i rapportering innen sosiale forhold.

Flere av deltakerne nevnte også, at data leveres for sent inn i prosjektene, og at det **mangler automatiserte prosesser** for innhentning av data. I dag gjøres dette manuelt, og det skaper en ineffektiv prosess som krever unødige ressurser, at dette ikke skjer per automatikk.

Tiltak C-1: Kartlegge vesentlige tema og databehov hos store bedrifter

ESRS (European Sustainability Reporting Standards) er EU-standardene for CSRD-bærekraftsrapportering⁴. De 12 standarder er knyttet til klima og miljø, sosiale forhold og foretaksstyring. I tillegg omfatter de blant annet krav til beskrivelse av strategi, mål, resultater og verdikjeder, samt definisjon av vesentlighet og krav til rapporteringsstruktur. De eksisterende standardene er felles for alle bransjer, men sektorspesifikke standarder er under utvikling, og det vil være nødvendig å tilpasse dem til en bransje som bygg og anlegg og finne frem til gode avveininger mellom det som rapporteringspliktige rapporterer fra egen virksomhet og fra verdikjeden.

En beskrivelse av temaer og data som alle bedriftene trenger, passer godt inn i, og bør gjøres som en del av, arbeidet med å utvikle felles veiledere og maler for bransjen som er anbefalt tidligere (tiltak A-2), og er et eksempel på veiledninger som vil kunne skape verdi både for virksomheter som er direkte rapporteringspliktige og indirekte rapporteringspliktige (gjennom leveranser til rapporteringspliktige kunder).

Anbefaling: Medlemmene som er rapporteringspliktige bedrifter går sammen og utvikler en beskrivelse av temaer og data som alle bedriftene trenger. Dette kobles på arbeidet med utvikling av veiledere og maler (tiltak A-2).

Tiltak C-2: Anvende handelstransaksjonene som informasjonsbærer

Med utgangspunkt i gode bærekraftdata og ny teknologi, vil det være mulig å utveksle bærekraftdata elektronisk for eksempel på faktura. Byggstand har utviklet en standard ved navn BEAst Supply 4.0 som legger til rette for formidling av bærekraftdata gjennom EDI format.⁵ I dag er dette tilrettelagt for handelsdokumentene ordre, ordrebekreftelse, pakkseddel og faktura. Ved at standarden implementeres på tvers av verdikjeden, vil det være mulig å tilrettelegge for reelle bærekraftvalg i byggeprosesser, samt effektivisere prestasjonsmåling og rapportering.

Det vil være en fordel hvis bygg- og anleggsbransjen begynte å arbeide med dette og forberede seg til et nytt fremtidsscenario med elektronisk formidling av bærekraftdata.

Anbefaling: Dette område er ivarettatt av Byggstand, og arbeidet pågår med å skape og implementere felles informasjonsbærere for bransjen. Derfor anbefales det ikke at CCC tar eierskap til dette tiltaket, men at nettverket (tiltak A-1) undersøker potensialet for fellesinitiativer som kan etableres mellom de to organisasjonene.

Tiltak C-3: Utvikle systemer for måling av utvikling over tid

Det økende behovet for innhenting av bærekraftdata og måling av bærekraftprestasjoner, har dannet grunnlaget for et nytt tjenestesegment som har hatt kraftig vekst de siste årene. Bedriftene som tilbyr tjenester i dette segmentet, er en god blanding av nystartede og eksisterende teknologibedrifter. Flere av bedriftene som er toneangivende innenfor segmentet er norske og har sitt utspring i vår bransje. Innenfor segmentet tilbys et bredt spekter av systemer og metoder for måling og rapportering av prestasjoner over tid, og tjenestene selges på tvers av bransjer.

⁴ European Commission (2023): "The Commission adopts the European Sustainability Reporting Standards" https://finance.ec.europa.eu/news/commission-adopts-european-sustainability-reporting-standards-2023-07-31_en

⁵ Byggstand: «BEAst Supply 4.0». <https://byggstand.no/prosjekter/beast-supply-4-0/>

Anbefaling: Med et allerede etablert økosystem/tjenestesegment knyttet til systemer for måling av utvikling over tid, anbefales det ikke at CCC setter i gang arbeid med utvikling av egne systemer. Nettverket for bærekraftsrapportering og bærekraftstrategi i CCC (tiltak A-1) bør ha dialog med tjenestetilbydere for å sikre at tjenestene tilfredsstiller CCC-medlemmenes behov.

Tema D: Standardisering & krav

Flere av deltakerne nevnte at det i dag finnes mange ulike rapporteringsformater, og at dette er med på å skape **rapporteringer av ulikt format og kvalitet**. I tillegg til dette etterspurte deltakerne også maler for utførelse av rapportering, som kan sikre gjennomgående kvalitet i rapporteringene på tvers av bedrifter.

I tillegg sees det som en utfordring at det i næringen er lite kjennskap til standardene som finnes for rapportering. Dette henger sammen med **manglende kompetanse** og kunnskap i bedriftene (jf. tema B).

Respondentene nevnte også at bransjen med fordel kan **identifisere hvilke datapunkter** som må rapporteres. Her kan det skilles mellom data som er «nice to have» og data som er «need to have» i rapporteringen. Å identifisere datapunkter som må inngå kan være et første steg i retning mot å implementere automatisert innhenting av data fra verdikjedeleverandører.

Tiltak D-1: Utvikle årshjul for innrapportering av data

Bærekraftsrapportering etter CSRD skal inngå som en del av årsberetningen, og vil inngå i årsrapporten til rapporteringspliktige bedrifter. Gjennomføringen av en dobbelt vesentlighetsanalyse og bearbeide bærekraftdata er tidkrevende, og noen bedrifter forteller at en slik prosess gjerne kan ta et halvt år. I tillegg skal det samles inn data og det bør startes året før. Det betyr at rapporteringspliktige bedrifter vil starte med datainnhenting høsten 2024 for å kunne være klar til årsregnskapet og bærekraftrapporten skal kunne legges frem våren 2025.

Flere av de store revisjonsfirmaene har utarbeidet forslag til årshjul og tidsplaner, men de er ennå ikke tilpasset spesifikke bransjer som bygg og anlegg. Construction City Cluster kan lede an og få utarbeidet et forslag til årshjul for kommende rapportering. Dette er ikke nødvendigvis en stor jobb.

Anbefaling: Utvikling av et årshjul for innrapportering av data bør inngå som en del av arbeidet med å utvikle felles veiledere og maler for bransjen (tiltak A-2).

Tiltak D-2: Maskinlesbare data og definisjoner for verdier som skal anvendes

Formålet med CSRD og de tilhørende standardene for bærekraftsrapportering, ESRS, er å skape økt transparens rundt bedrifters bærekraftprestasjoner, samt å gjøre det mulig for eksterne interessenter å sammenligne bærekraftprestasjoner på tvers av bedrifter.

Dataene som rapporteres er i dag, og vil også i en tid fremover, være basert på estimater. En av ulempene med bruk av estimater er at de kan variere til dels avhengig av hvilke antagelser som ligger til grunn for estimatet. Et eksempel er rapportering av materialvolumer på forbruk av ferdigbetong, der enheten det opereres med i fakturering er kubikkmeter (m³) og enheten man skal rapportere i er kilogram (kg). Massetettheten på betong vil variere fra resept til resept, og man vil kunne

argumentere for at både en massetetthet på 2000 kg per m³ og 2500 kg per m³ kan være hensiktsmessige verdier inn i et estimat. Resultatet vil kunne bli at et like stort forbruk i m³ rapporteres veldig ulikt i kg.

Eksempelet belyser behovet for et felles sett med antagelser for å sikre sammenlignbarhet i de deler av rapporteringen som baserer seg på estimater og hvor det foreløpig ikke eksisterer konkret data med høyere presisjon. Andre eksempler er energimiks som inngår i beregninger av utslipp forbundet med elektrisitetsforbruk og utslippsfaktorer for kjøp av kapitalvarer, produkter og tjenester.

Anbefaling: Utvikling av et felles sett med antagelser som kan benyttes som grunnlag for rapportering basert på estimater. Dette bør inngå som en del av arbeidet med å utvikle felles veiledere og maler for bransjen (tiltak A-2).

Tiltak D-3: Standardisering av datasett fra PDF og BIM

Det har de siste årene blitt gjennomført mye arbeid med standardisering av informasjonen som danner grunnlaget for bærekraftsrapporteringen. Eksempler på dette er NS-EN 15804 – Standard for EPD på byggevarer, NS 3720 - Metode for klimagassberegninger for bygninger og ISO 22057 – produktdatamal for EPD (grunnlag for maskinlesbar EPD). Det er flere aktører og kompetansemiljøer både i bygg- og anleggssektoren og på tvers av næringer som jobber med utviklingen av denne typen standarder allerede, og det virker lite hensiktsmessig å etablere parallelle initiativer til arbeidet som allerede pågår.

Anbefaling: Standardisering av datasett overlates til aktørene og miljøene som allerede driver dette arbeidet. Nettverk for bærekraftsrapportering og bærekraftstrategi i CCC (tiltak A-1) bør imidlertid ha kontakt med disse miljøene og oppfordre og legge til rette for at CCC sine medlemmer bruker standardene som er utviklet som grunnlag for sin rapportering og prestasjonsmåling.

Oppsummering av tiltak

Dette notatet presenterer en rekke tiltak innen fire hovedområder: ressurser og samhandling, kompetanse og kunnskap, data og informasjon, samt standardisering og krav. Tiltakene er utformet for å hjelpe klyngen og dens medlemmer med å utvikle bedre prosesser for CSRD-rapportering. Hvert tiltak er ledsaget av en anbefaling som tar utgangspunkt i klyngens muligheter for å spille en aktiv rolle. Noen tiltak er spesielt relevante for klyngen å fasilitere, mens andre bør utvikles i samarbeid med eksterne aktører, spesielt der det allerede finnes pågående initiativer.

Tiltak som bør utvikles i klyngen:

Construction City Cluster (CCC) kan posisjonere seg som en sentral plattform for utvikling av initiativer rundt bærekraftsrapportering og CSRD i bygg- og anleggssektoren. En måte å oppnå dette på er ved å etablere et nettverk som samler og deler kunnskap, initierer nye prosjekter og skaper et tverrgående fellesskap for CSRD i klyngen. Et slikt nettverk kan også administrere aktiviteter som utvikling av pilotprosjekter, online-portal for kunnskapsdeling, eksempelsamling med beste praksis, samarbeid om kompetanseutvikling, kartlegging av vesentlige databehov, og utvikling av et årshjul for innrapportering.

Tiltak som bør skje i samarbeid med andre aktører:

Noen tiltak er allerede godt i gang og utvikles av andre aktører i næringen. Dette betyr ikke at CCC og deres medlemmer ikke har en rolle i disse tiltakene, men det er viktig å gjøre en grundig vurdering av det eksisterende landskapet før nye initiativer settes i gang. CCC oppfordrer til samarbeid med eksisterende initiativer, for eksempel gjennom Grønn Byggallianse, EBA, ByggStand eller andre relevante organisasjoner. Dette inkluderer utvikling av felles veiledere og maler for bransjen, bruk av handelstransaksjoner som informasjonsbærere, utvikling av systemer for måling av utvikling over tid, etablering av maskinlesbare data og definisjoner for verdier som skal anvendes, og standardisering av datasett fra PDF og BIM.

Denne oppsummeringen gir en oversikt over de foreslåtte tiltakene og hvordan de kan iverksettes for å forbedre bærekraftsrapporteringen i bygg- og anleggssektoren. Ved å følge disse anbefalingene kan CCC og deres medlemmer bidra til en mer effektiv og koordinert innsats for å møte de nye kravene til bærekraftsrapportering.

Veien videre

På workshopen den 18. september 2024 delte CCC et foreløpig utkast til notatet med klyngens medlemmer. Under workshopen gjennomgikk vi tiltakene og fikk verdifulle innspill til punkter som skulle tilføyes. Basert på diskusjonene og tilbakemeldingene fra deltakerne, ble det besluttet at klyngen som første skritt vil etablere et nettverk.

Dette nettverket skal fungere som en plattform hvor medlemmer i klyngen kan dele erfaringer med bærekraftsrapportering og utveksling av verdikjedeinformasjon. Nettverket kan fasiliteres av CCC, men de faglige innspill skal være drevet av medlemmene selv, noe som sikrer eierskap og engasjement. Gjennom dette nettverket vil det også være mulig å forme og utvikle nye prosjektideer som kan bidra til å forbedre bærekraftsrapporteringen i bygg- og anleggssektoren.

De tiltakene som er beskrevet i notatet kan videreutvikles i nettverket, og dette kan bli en katalysator for nye initiativer innen bærekraftsrapportering i klyngen. Ved å samle og dele kunnskap, samt initiere nye prosjekter, kan nettverket bidra til en mer effektiv og koordinert innsats for å møte de nye kravene til bærekraftsrapportering.

Etableringen av nettverket er et viktig første skritt for å skape en felles forståelse og tilnærming til de nye rapporteringskravene. Det vil også legge grunnlaget for videre samarbeid og utvikling av tiltak som kan støtte opp under klyngens mål om å effektivisere og forbedre bærekraftsrapporteringen.